

ØKUMENISK RAPPORT 2014

Innledning

SJØMANNSKIRKEN - Norsk kirke i utlandet er en frivillig og selvstendig organisasjon med oppdrag fra Den norske kirke og den norske stat med å ivareta det kirkelige ansvar for norske sjøfolk og andre nordmenn i utlandet og på norsk kontinentalsokkel. Sjømannskirkens arbeid er basert på Bibelen og Den norske kirkes bekjennelsesskrifter. De styrende organer fastsetter overordnede mål som utvikles i tråd med hovedmål for Den norske kirke. Biskopen i Bjørgvin har det kirkelige tilsyn med Sjømannskirken - Norsk kirke i utlandet.

Sjømannskirkens målgrupper er alle nordmenn som oppholder seg i utlandet for kortere eller lengre tid. Sjømannskirkens arbeid rettes også mot andre nordiske lands borgere og utenlandske sjøfolk på norske eller norskeide skip, der dette er naturlig.

Økumenisk grunnholdning

Sjømannskirken er etter sitt vesen et økumenisk fellesskap også fordi den ikke begrenser seg til å ha Den norske kirkes medlemmer som målgruppe, men «nordmenn i utlandet». Sjømannskirken har ikke noen spesifikt økumenisk strategi, men driver sin virksomhet ut fra en økumenisk grunnholdning. På mange av stedene hvor Sjømannskirken har virksomhet, framstår sjømannskirkene for mange nordmenn som eneste aktuelle kirke å oppsøke. 2014 er enda et år med rapporter om at Sjømannskirken ikke bare ønsker å framstå åpen og inviterende, men hvor det blir bekreftet at den også blir oppfattet som et troverdig økumenisk fellesskap. Dette må også sees i sammenheng med at for mange av våre brukere kan mange ulikheter som oppleves viktig å betone i den hjemlige kontekst, framstå mindre viktige å profilere i en fremmed kontekst. Dermed kan brukerne selv bære med seg bedre forutsetninger for å forstå behovet og verdien av økumenisk sinnelag og økumenisk praksis bare ved å ha forflyttet seg til fra Norge til utlandet.

Sjømannskirken inviterer til kirkelige, kulturelle og sosiale møteplasser hvor den økumeniske profilen blir mer praktisert enn tematisert. Fra sjømannskirkenes årsrapporter meldes det om mange kirker som har slike «selvfølgelige» økumenisk pregete samlinger. Slik sett blir økumenikken levet ut i det daglige, og ikke bare på økumeniske merkedager eller gjennom representasjonsoppgaver ved spesielle anledninger.

Sjømannskirkene holder gudstjenester etter Den norske kirkes orden. Gudstjenestene er etter gudstjenestereformens intensjon stedegengjort. De samler representanter fra en rekke ulike kirkesamfunn, og det er naturlig at det velges uttrykksformer fra et bredt spekter. Sjømannskirkenes gudstjenester er preget av mye involvering av gudstjenestedeltagerne, og

ulike stiler er representert og får stå side om side til berikelse for menigheten og til vitnesbyrd om det verdensvide kristne fellesskap og om kirkens enhet.

Kirkemedlemskap

Medlemmene av hovedstyret må være medlemmer av Den norske kirke eller et annet luthersk kirkesamfunn. I kirkerådet ved kirkene (et organ med rådgivende funksjon overfor daglig leder) må minst 2/3 være medlemmer av Den norske kirke eller et luthersk kirkesamfunn. Det samme gjelder kretsstyrer i Norge. Som tillitsvalgt i Sjømannskirken er man forpliktet på organisasjonens formål, visjon og verdier.

Leie av kirkelokaler

Sjømannskirkens økumeniske virksomhet favner vidt. Det er ikke én enhet som i 2014 ikke på en eller annen måte rapporterer om aktive bidrag til praktisk økumenikk. Et gjennomgående trekk er det utstrakte samarbeidet mellom de enkelte sjømannskirkene og de lokale kirkesamfunn når det gjelder lån og leie av kirkelokaler. Det gjelder også studentprester og ambulerende sjømannsprester. Det meldes om stor imøtekommenhet og gjestfrihet, og hvor dette samarbeidet ikke bare anses som et forretningsanliggende, men som også uttrykker anerkjennelse og tillit og en utstrakt hånd til Sjømannskirken. Noen steder leier og låner sjømannskirkene ut sine kirkelokaler til andre menigheter på stedet.

Svenska Kyrkan

Sjømannskirken har formalisert operativt samarbeid med Svenska Kyrkan. De fleste samarbeidsavtalene omhandler bruk av hverandres lokaler, og noen steder også et helintegrert samarbeid hvor norske og svenske medarbeidere arbeider side om side om gudstjenester og andre arrangementer. Kirkene har ulik policy på noen områder, og kirkelige «kulturforskjellene» kan i noen tilfeller være utfordrende for et helintegrert samarbeid, men erfaringene fra våre sjømannskirker er at viljen til samarbeid finner gode løsninger på utfordringene, og at de «kirkekulturelle» ulikheter leves ut til berikelse og påminnelse om at kirken er et mangfold. Dette er også en bekreftelse på at samarbeid mellom kirker kan sikre hverandres tilstedeværelse.

ICMA

På sjømannskirker hvor skipsbesøk inngår i virksomheten, deltar Sjømannskirkens medarbeidere i ICMA (International Christian Maritime Association), en verdensvid, økumenisk organisasjon med formål å arbeide til beste for sjøfolkene åndelig, sosialt og materielt. Organisasjonen er med å sette sjøfolks arbeidsforhold på den offentlige agenda, og Sjømannskirkens engasjerer seg på denne måten også for rettferdighet og verdighet for sjøfolkene i en økumenisk sammenheng. ICMA-møtene gir kollegakontakt som skaper økumeniske nettverk. ICMA-fellesskapet er en godt fungerende grasrotøkumenisk bevegelse med stor praktisk betydning på kolleganivå i det daglige. Nettverket fyller en viktig funksjon ved beredskapssituasjoner og bistandsbehov ved kriser og ulykker på skip som befinner seg utenfor nedslagsfeltet til de norske sjømannskirkene.

De nordiske sjømannskirker har fast sete i eksekutivkomiteen, for tiden representert ved generalsekretær i Den finske sjømannskirken. Det ble avholdt nordisk generalsekretærmøte på Sjømannskirkens hovedkontor i november.

Sjømannskirkens 150-årsjubileum

Sjømannskirken feiret i 2014 sitt 150 års jubileum. Til jubileet var alle de nordiske lands sjømanns- og utenlandskirker representert.

Engasjement på bred basis

«*Sjømannskirkens profil som brobygger kaller oss til handling og fellesskap med andre kristne kirker.*» Slik begynner sjømannskirken i København sin økumeniske rapport. Svært mange av sjømannskirkene deltar i økumeniske arrangementer under *Bønneuken for kristen enhet*. Dette er arrangementer som utløser mye engasjement og deltagelse blant brukerne av sjømannskirkene, og mange steder er det også sjømannskirkene som selv er vertskap for økumeniske gudstjenester og andre arrangement. Det er også mye kollegakontakt til søsterkirker, de nordiske sjømannskirkene/utenlandskirkene og de stedlige kirkene. Flere av enhetene bidrar til det diakonale arbeidet lokalt, som f.eks gjennom Frelsesarmeen og den katolske kirkes nødhjelpsorganisasjon Caritas. Noen steder deltar medarbeidere i alt fra lavkirkelige, evangeliske fellesskap til teologiske diskusjonsfora og formelle kirkelige organer.

I London er sjømannsprest Torbjørn Holt de lutherske kirkers representant i The Porvoo Panel, som er Church of Englands forum som diskuterer bl.a. fullt medlemskap for de assosierte lutherske kirkene i Nord-Europa.

Økumeniske utfordringer

Vi erfarer at de økumeniske relasjoner varierer svært fra område til område. Fra de fleste av våre sjømannskirker rapporteres det om at det praktiseres stor økumenisk pragmatisme av lokalkirker som tilhører kirkesamfunn som offisielt ikke har minsket sin avstand eventuelt sin avstandtagen til luthersk teologi. Mange av disse økumeniske relasjonene har vokst fram, -ikke fra teologiske samtaler, - men fra gjestfrihet, ønske om å hjelpe, og gjensidig respekt og tillit mellom enkeltmennesker over tid.

Mens ambulerende sjømannsprest med nedslagsfelt i Sørøst-Asia kan melde om at ikke- anerkjennende posisjoner overfor den lutherske dåp opprettholdes. Dette får store konsekvenser eksempelvis for det barn som er døpt med luthersk dåp, blir oppdratt i en katolsk praksis i et katolsk preget samfunn (Filippinene), men blir nektet sakrament. Likeledes meldes det andre steder fra at katolsk-lutherske ektepar blir nektet sakrament og søker tilhørighet til den norske sjømannskirken på grunn av det åpne nattverdbord.

Midt-Østen

Ambulerende sjømannsprest Rune Birkeland skriver: *Da jeg besøkte Jordan i slutten av oktober, hadde jeg et møte med Fader Nabil Haddad i Mekittkirken i Jordan. Han arbeider for forståelse mellom ulike trosretninger og kirker og er grunnlegger og leder for "The Jordanian Interfaith Coexistence Research Center". Vi hadde et svært interessant møte og samtalte blant annet om mulighetene for å kunne arrangere fredsgudstjenester i området der representanter fra de ulike trosretningene framfører bønner for fred.*

Jeg besøkte også den nye lutherske kirken ved det tradisjonelle dåpsstedet ved Jordan, der en tror Johannes Døperen døde Jesus. Den lutherske kirken ved dåpsstedet er svært vakker. Alterbildene er av den norske maleren Håkon Gullvåg. Det er «The Evangelical Lutheran Church in Jordan and the Holy Land» som eier kirken. Den jordanske kongen, Abdullah II, gav de ulike kirkene i Jordan en tomt til å bygge kirke her. Flere er ferdige og andre er under arbeid. Når hele området er utbygget, vil området utgjøre et betydelig økumenisk senter i Midt Østen.

Avslutning

På sjømannskirken i Alanya blir det arrangert økumeniske storsamlinger, og ved en anledning har også bl.a. muftien og andre tyrkiske representanter vært til stede. Stasjonen skriver i sin årsmelding: *«Vi opplever at disse møtene skaper forståelse og fellesskap, respekt og omsorg.»*

Dette kan stå som en god oppsummering på den verdsetting og takknemlighet for alle økumeniske erfaringer som har blitt gjort på og gjennom våre sjømannskirker i 2014. Dette gjelder ikke bare medarbeidere. Mange av møtene som nordmenn har gjort med sjømannskirkene i fjor, har også vært møter som har gitt ny forståelse økumenisk virksomhet. Ikke minst ved at de selv har fått erfare berikelsen og velsignelsen ved alle kirkers enhet.

Jan Olav Johannesen
Konstituert generalsekretær

Bergen 23.2.2015